

บทที่ 1

บทนำ

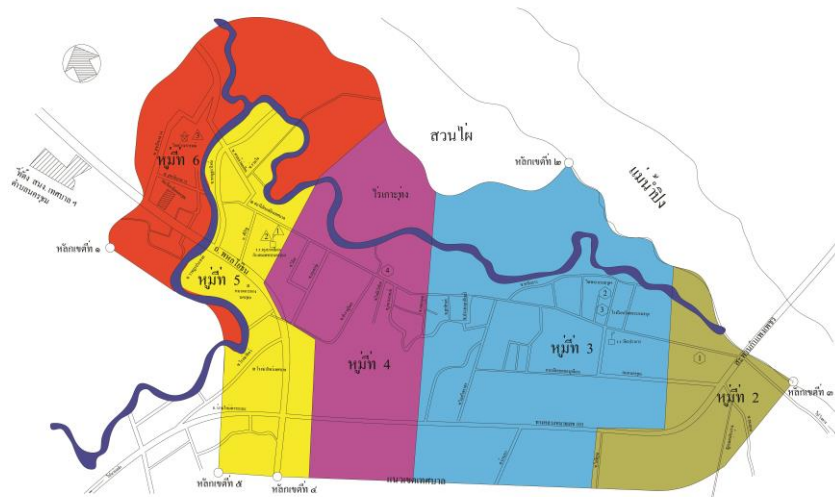
หลักการและเหตุผล

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการบูรณาการการบริหารการพัฒนาในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวของพื้นที่ให้เกิดความสมดุล เพื่อให้การท่องเที่ยวมีความยั่งยืน การดำเนินการดังกล่าวเน้นความสำคัญในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือและร่วมใจกันในการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อพท. ได้ดำเนินการศึกษาและจัดทำแผนแม่บทและแผนปฏิบัติการพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ ๖ ยุทธศาสตร์ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดให้ขับเคลื่อนกลไกไปสู่เป้าหมายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ โดยปัจจุบันได้มีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อพัฒนาชุมชนในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างร่วมกับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในบริเวณเมืองนครชุม อ.เมือง จ.กำแพงเพชร

เมืองนครชุม ตั้งอยู่บริเวณปากคลองสวนหมากริมฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง ตรงกันข้ามเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร เมืองนครชุมถือได้ว่าเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์มากกว่า 700 ปี โดยเป็นเมืองศูนย์กลางของกลุ่มแม่น้ำปิงหรือกำแพงเพชรเมืองแรก มาตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยจุดเริ่มต้นของการพัฒนาการตั้งถิ่นฐานของเมืองเริ่มต้นทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิงก่อน เนื่องจากสภาพภูมิศาสตร์ของเมืองมีความสัมพันธ์กับเส้นทางการคมนาคมที่เชื่อมโยงระหว่างบ้านเมืองในกลุ่มแม่น้ำภาคกลางกับชุมชนที่อยู่ตอนเหนือขึ้นไป เช่น เมืองหริภุญชัย จังหวัดลำพูน และเมืองเมะตะมะ ประเทศพม่า เมืองนครชุม มีบทบาทเป็นเมืองศูนย์กลางของกลุ่มแม่น้ำปิง ระยะเวลาสั้นๆ ก่อนที่จะมีการย้ายศูนย์กลางของเมืองมาอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง หรือฝั่งเมืองกำแพงเพชรปัจจุบัน แต่เมืองทั้งสองได้มีพัฒนาการของเมืองร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยเมืองนครชุมในปัจจุบัน ยังเป็นที่ตั้งของโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ แนวคูเมืองโบราณ และป้อมทุ่งเศรษฐี ซึ่งเป็นป้อมปราการที่สำคัญในอดีต วัดวาอารามที่มีสถาปัตยกรรมที่มีความงดงามควรค่าแก่การอนุรักษ์ ได้แก่ วัดพระบรมธาตุนครชุม ซึ่งเป็นวัดประจำเมืองนครชุม สร้างตั้งแต่สมัยสุโขทัย วัดสว่างอารมณ์ที่มีความงดงามผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมไทยและพม่า และวัดอื่นๆ อีกหลายแห่ง นอกจากนี้เมืองนครชุมยังถือได้ว่าเป็นเมืองท่าที่สำคัญในกลุ่มแม่น้ำปิง โดยเป็นย่านการค้าเก่าแก่ที่เคยเจริญรุ่งเรืองมาในอดีต มีท่าเทียบเรือสำหรับขนถ่ายสินค้าและคมนาคมของชุมชน โดยปรากฏหลักฐานจากบ้านห้าง รัชกาลที่ 5 หรือบ้านพะโป้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในอดีต

ปัจจุบันเมืองนครชุมถือเป็นส่วนหนึ่งในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนไว้ในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลกในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลกแห่งอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของโลก องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ณ เมืองคาร์เทจ ประเทศตูนิเซีย เมื่อปี พ.ศ. 2534 ส่งผลให้ที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการอนุรักษ์โบราณสถานและการพัฒนาชุมชนในเขตโบราณสถานอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิประเทศ ปัญหาการทำลายและรुक้าแหล่งโบราณสถาน ปัญหาการเจริญเติบโตของชุมชนอย่างไม่เป็นระเบียบ ปัญหาการก่อสร้างสถาปัตยกรรมและสิ่งปลูกสร้างที่ไม่ผสมกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมชุมชนและการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนในระยะสั้น และระยะยาว ขอบเขตพื้นที่ ศึกษาครอบคลุมพื้นที่ ตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร พื้นที่ประมาณ 40,625 ไร่ หรือประมาณ 65 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลทรงธรรม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
 ทิศใต้ ติดกับ ตำบลคลองแม่ลาย ตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
 ทิศตะวันออก ติดกับ แม่น้ำปิง
 ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

ภาพที่ 1 แสดงพื้นที่ศึกษาเมืองนครชุม

เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองนครชุม เป็นไปอย่างเหมาะสมและเป็นไปตามพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจอย่างพอเพียง มีการอนุรักษ์สภาพธรรมชาติและมีการดูแลสภาพแวดล้อมชุมชนเป็นอย่างดี โดยประชาชนมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวิจัยของภาคเหนือ(ยุทธศาสตร์การวิจัย พ.ศ.2555-2559 :ภาคเหนือ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ) ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การวิจัยเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนภาคเหนือสู่ประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงและ อินโดจีน กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 ยกระดับความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ศิลปหัตถกรรม และประเพณีโดดเด่นด้วยภูมิปัญญาสานความเชื่อและการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีสู่คุณภาพการท่องเที่ยวสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่นภาคเหนือให้สมดุลและยั่งยืนเท่าทันกระแสตลาดท่องเที่ยวสากล ประกอบด้วยแผนงานวิจัย เช่น การวิจัยและพัฒนาระบบการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวชุมชนและเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนสู่ธุรกิจภาคการผลิตและบริการอื่นๆ ทั้งในเชิงพื้นที่และการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มน้ำโขง โดยให้ความสำคัญกับการจัดกลุ่มการท่องเที่ยว (Cluster) ที่มีศักยภาพ เช่น การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จังหวัดสุโขทัย เชียงใหม่ เชียงราย กำแพงเพชร การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์มรดกโลก ห้วยขาแข้ง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสปา เป็นต้น นอกจากนี้ทิศทางการวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเมืองนครชุมยังสอดคล้องกับ(ทิศทางการพัฒนาภาคในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่11 พ.ศ. 2555-2559:สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,2554) ซึ่งมีทิศทางการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของภาคเหนือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเชิงสุขภาพ ท่องเที่ยวชุมชน ธุรกิจ MICE เปิดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ในกลุ่มประเทศ GMS กลุ่มอุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัยและศรีสัชนาลัย เชื่อมต่อพิษณุโลก-กำแพงเพชร เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันสำหรับกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 2 อาทิ จังหวัดนครสวรรค์ กำแพงเพชร และควรพัฒนาความสามารถในการเพิ่มรายได้จากการพัฒนาและสร้างสินค้าการท่องเที่ยว มุ่งเน้นการเพิ่มโอกาสการขยายตัวทางการค้า การลงทุนและยกระดับการท่องเที่ยว ให้เป็นแหล่งสร้างรายได้ของกลุ่มจังหวัดอย่างมั่นคง โดยส่งเสริมพัฒนาด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว เชื่อมโยงการท่องเที่ยวภายในกลุ่มจังหวัด และระหว่างกลุ่มจังหวัด จัดทำแผนการ

พัฒนาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นมรดกโลกของพื้นที่ ทั้งอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร และเขตนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง สนับสนุนให้ชุมชนที่อยู่ใกล้แหล่งมรดกโลกมีส่วนร่วมในการพัฒนา ตลอดจนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยว โดยมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งธรรมชาติและแหล่งโบราณสถานจำนวนมากเป็นปัจจัยสำคัญของการท่องเที่ยวที่สะท้อนตัวตนเอกลักษณ์และรากเหง้าความเป็นมาของพื้นที่อย่างมีคุณค่า อาทิ แหล่งมรดกโลก อาทิ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร และอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย อย่างไรก็ตาม พบว่าการบริหารจัดการอุทยาน แหล่งศิลปกรรม และโบราณสถานยังขาดประสิทธิภาพ นำสู่ความเสื่อมโทรมและสูญเสียคุณค่าไป ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องสร้างความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เหล่านี้นี้ให้คงไว้ซึ่งความมีคุณค่าสืบต่อไปในอนาคต

ภายใต้การจัดการบนฐานความรู้และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างจริงจังจึงจำเป็นต้องวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งครอบคลุมการวางแผนการพัฒนาทางด้านกายภาพที่เน้นเรื่องการอนุรักษ์ โบราณสถาน และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของชุมชน รวมทั้งการควบคุมดูแลการบริหารจัดการตามแผนงานดังกล่าวโดยประชาชนมีส่วนร่วม ทางสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาดังกล่าว จึงได้มีบันทึกข้อตกลงทางวิชาการ กับ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่จะมีส่วนร่วมในการบูรณาการวิชาการ งานวิจัยต่างๆ ให้สามารถใช้ได้จริง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อทางจังหวัดและชุมชน และได้ศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากทุนทางวัฒนธรรม เมืองนครชุม อ.เมือง จังหวัดกำแพงเพชรเพื่อเป็นโครงการในการสร้างภูมิให้กับชุมชนและเป็นฐานในการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ทุนวัฒนธรรมจะปรากฏตัวใน 3 รูปแบบ คือ 1)เป็นสิ่งที่ฝังอยู่ในตัวคนหรือกลุ่มคน เช่น ความคิด จินตนาการ ความคิดริเริ่ม ความเชื่อ 2)เป็นสิ่งที่ป็นรูปลักษณะและเป็นตัวตน เช่น ภาพวาด เครื่องมือ อุปกรณ์ สิ่งก่อสร้าง สถานที่ที่เป็นมรดกโลก 3)ความเป็นสถาบัน เช่น กติกา การยอมรับที่หลากหลาย คนเห็นร่วมกัน เช่น การยอมรับในสถาบันบัณฑิตยสถาน วัด โรงเรียน ทำให้เกิดความสามัคคี ประเพณี หรือกิจกรรมร่วมกันของสังคม โดยวัฒนธรรมถือเป็นทุนและต้นทุนที่สำคัญ เนื่องจากการก่อเกิดวัฒนธรรมแต่ละด้านจะมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมหรือ สิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว หากมีการพัฒนาหรือปรับปรุงสภาพแวดล้อมหรือมีการเปลี่ยนแปลง สิ่งแวดล้อมอย่าง ถูกต้องเหมาะสม ก็อาจส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมนั้นๆ ให้เสื่อมคุณค่าหรือสูญหายไปจากสังคมสำนักพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิต ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของทุนทางวัฒนธรรม ไว้ 4 ประการ คือ 1)เป็นที่รวมแห่งองค์ความรู้ที่มีในอดีตทั้งหมด 2)เป็นที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์พิเศษและภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น 3)เป็นที่ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี ศักดิ์ศรี ความภูมิใจของชุมชน หรือ ชนเผ่าทั้งหลาย 4)วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ส่งเสริมความมั่งคั่ง (Pierre Bourdieu,2552)

การประเมินสถานการณ์ทุนทางวัฒนธรรมของประเทศไทย พบว่า วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวนมากมีความหลากหลาย มีคุณค่า มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะท้องถิ่นซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ ได้มากมาย หากแต่ยังขาดการอนุรักษ์ฟื้นฟูพัฒนาต่อยอดอย่างเป็นระบบอย่างจริงจัง อีกทั้งยังขาดการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเจริญรุ่งเรืองของสังคมไทย ดังนี้ 1.ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ระบบคุณค่า ค่านิยม ความเชื่อ ภาษา จารีตประเพณี พิธีกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า สังคมไทยมีทุนทางวัฒนธรรมที่ตีมากมาย แต่หลายอย่างในปัจจุบันเสื่อมถอยและสูญหายไปตามกาลเวลา สาเหตุสำคัญ คือ การขาดการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ถ่ายทอด พัฒนาและต่อยอดอย่างเป็นระบบอย่างจริงจัง 2.ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ ประกอบด้วย โบราณสถาน โบราณวัตถุ สถาปัตยกรรม และศิลปกรรมต่างๆ

ที่ติดมากับอาคารโบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมถึงอุทยานประวัติศาสตร์ วัดในพระพุทธศาสนา และ พิพิธภัณฑสถานต่างๆ ซึ่งถือเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถจับต้องได้อย่างเป็นรูปธรรมมากที่สุดและ นับเป็นทุน หรือมรดกของชาติที่สำคัญ

ทุนทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและให้คุณค่าต่อวิถีชีวิตของสังคม ดังที่กล่าวมาแล้ว แต่ทุนทาง วัฒนธรรมหลายเรื่องมีความเป็นนามธรรมสูง เช่นวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เป็นพลวัต (Dynamic) สามารถ เปลี่ยนแปลงและถ่ายทอดข้ามสังคม กลุ่มคน สถานที่ และเวลาได้ตลอด การนำทุนทางวัฒนธรรมและภูมิ ปัญญาไทยมาพัฒนาและใช้ประโยชน์ในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมประเทศต้องมีการบริหารจัดการที่ดี และตั้งอยู่บนหลักการที่สำคัญ คือการเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม การพัฒนาวัฒนธรรมอย่างเป็น องค์กรรวม การสร้างความสมดุลและความยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เนื่องจากทุนทางวัฒนธรรม มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งอาจมีผลมาจากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์ของ สังคมโลก การเลื่อนไหลหรือการกระจายทางวัฒนธรรม จึงก่อให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม การ ปลุกฝังให้ประชาชนได้ตระหนักถึงวัฒนธรรมที่ดีงามของชุมชนและของท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งจำเป็นและเร่งด่วนที่ จะต้องอาศัยระบบการศึกษา และรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ที่มีความเหมาะสมรวมถึงสถาบันทางสังคม และทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุม ฝึกระวังทางวัฒนธรรมปลุกฝังและส่งเสริมให้มีให้เกิดขึ้น

งานวิจัยนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวคิดในการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชน โดยศึกษาถึงคุณค่าของทุน ทางวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นสำคัญ พร้อมกับเสนอเป็น แนวคิดในการอนุรักษ์และพัฒนา เพื่อให้ชุมชนสามารถรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จะเกิดขึ้นหลังจาก การอนุรักษ์แล้ว โดยไม่ให้เกิดการทำลายหรือลดทอนคุณค่าและของสภาพแวดล้อม อีกทั้งมุ่งเน้นส่งเสริมการมี ส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปโดยความต้องการของชุมชน และส่งเสริมโครงสร้างทางสังคม ของชุมชนและบริบทแวดล้อม โดยมุ่งหวังให้ชุมชนสามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

๑. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทุนทางวัฒนธรรมพื้นที่เมืองนครชุม จ.กำแพงเพชร
๒. เพื่อประเมินความพึงพอใจของต้นแบบผลิตภัณฑ์จากทุนทางวัฒนธรรมพื้นที่เมืองนครชุม จ. กำแพงเพชร

ขอบเขตของโครงการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากทุนทาง วัฒนธรรมพื้นที่เมืองนครชุม จ.กำแพงเพชร โดยมีขอบเขตของโครงการวิจัยดังนี้

ขอบเขตของการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

แหล่งข้อมูล ได้แก่ผู้ประกอบการ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาด

กลุ่มตัวอย่าง ผู้ประกอบการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในพื้นที่เมืองนครชุม จ.กำแพงเพชร ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการตลาดรวมจำนวน 15 ท่านโดยการเลือกแบบเจาะจง

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2

ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค

กลุ่มตัวอย่าง ผู้ประกอบการ จำนวน 5 ท่าน

และผู้บริโภคจำนวน 50 คน ที่จำหน่ายสินค้าและเข้ามาซื้อสินค้าในพื้นที่เมืองนครชุม จ.กำแพงเพชร ในช่วงเทศกาล เดือน 6- 7 พ.ศ.2559 และทำการโดยการเลือกสุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ รูปแบบผลิตภัณฑ์ จากทุนทางวัฒนธรรมพื้นที่เมืองนครชุม จ.กำแพงเพชร

ตัวแปรตาม คือ ผลประเมินความพึงพอใจของผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจในผลิตภัณฑ์ ที่ได้รับการพัฒนาขึ้น

ขอบเขตการออกแบบ

๑.๑ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product Development) แบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะ ดังนี้

๑. Innovation หมายถึง ผลิตภัณฑ์นวัตกรรมใหม่ ที่ไม่เคยมีมาก่อนในตลาด

๒. Modified หมายถึง ผลิตภัณฑ์ปรับปรุงใหม่ โดยการปรับเปลี่ยน ดัดแปลงผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมให้มีความแปลกใหม่มากขึ้น

๓. Me-too หมายถึง ผลิตภัณฑ์ลอกเลียนแบบ โดยการลอกเลียนแบบผลิตภัณฑ์ของคู่แข่ง เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่สำหรับบริษัท แต่เก่าในตลาด

กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ (New product development process) แบ่งออกเป็น ๘ ขั้นตอน

๑. การสร้างแนวความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ (Idea generation) ในขั้นนี้เป็นการสร้างแนวความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยแหล่งข้อมูล

๒. การประเมินและคัดเลือกแนวความคิด (Idea screening) หลังจากได้แนวความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่แล้ว ก็จะต้องมีการนำแนวความคิดเหล่านั้นมาทำการประเมินถึงความเป็นไปได้ และคัดเลือกแนวความคิดที่ดีและเหมาะสมที่สุด มาทำการพัฒนาและทดสอบแนวความคิดต่อไป

๓. การพัฒนาและทดสอบแนวความคิด (Concept development and testing) เมื่อได้แนวความคิดรวบยอดที่ดีและเหมาะสมที่สุดจากขั้นตอนที่สองแล้ว ขั้นต่อไปเป็นการนำแนวความคิดที่ผ่านการคัดเลือกแล้วนั้นมาพัฒนาให้มีความชัดเจนมากขึ้นและนำไปทดสอบกับกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย เพื่อวัดความรู้สึกและการยอมรับในผลิตภัณฑ์ตัวใหม่

๔. การพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด (Marketing strategy development) ในขั้นนี้เป็นการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายทางการตลาด การทำ STP Marketing (การแบ่งส่วนตลาด การเลือกตลาดเป้าหมาย และการกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์) และการออกแบบกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix : ๔ P's)

๕. การวิเคราะห์สภาพทางธุรกิจ (Business analysis) เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์และความเป็นไปได้ทางธุรกิจ ในการนำผลิตภัณฑ์ออกจำหน่าย เช่น การคาดคะเนถึงความต้องการซื้อ ต้นทุนและผลกำไรที่จะได้รับ เป็นต้น

๖. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product development) เมื่อแนวความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่ได้ผ่านขั้นตอนต่างๆ ทั้ง ๕ ขั้นมาแล้ว ในขั้นนี้จะเป็นการพัฒนาแนวความคิดให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา

๗. การทดสอบตลาด (Market testing) ก่อนที่จะนำผลิตภัณฑ์ออกวางจำหน่าย ควรมีการทดสอบตลาดก่อน โดยอาจจะทำในรูปของการวางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในขอบเขตที่จำกัด หรือให้ผู้บริโภคทำการทดลองใช้หรือบริโภคผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อเป็นการวัดการยอมรับของลูกค้าเป้าหมาย ทำให้ทราบถึงจุดดี จุดด้อยของผลิตภัณฑ์ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น และตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้มากที่สุด

๘. การดำเนินธุรกิจ (Commercialization) เมื่อผลิตภัณฑ์ได้ผ่านการทดสอบตลาดแล้ว ในขั้นสุดท้ายก็จะเป็นการนำผลิตภัณฑ์ใหม่ออกวางจำหน่ายจริงตามแผนการตลาดที่ได้วางแผนเอาไว้ ขั้นนี้จึงเป็นขั้นแนะนำผลิตภัณฑ์ใหม่ (Introduction Stage) ของวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Product life Cycle : PLC)

๑.๒ การพัฒนาออกแบบบรรจุภัณฑ์ (Packaging Development) แบ่งเป็น ๒ ลักษณะงานคือการออกแบบโครงสร้างและกราฟิก โดยมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกัน โดยการออกแบบโครงสร้างนั้นจะเน้นในเรื่องการปกป้องอันตรายจากภายนอกที่จะเกิดขึ้นระหว่างการขนส่ง ตลอดจนการดูแลรักษาผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตให้ไปถึงมือผู้บริโภคในสภาพที่เหมือนเมื่อแรกผลิต ส่วนการออกแบบกราฟิกนั้นจะเน้นการสร้างความเข้าใจในข้อมูลที่ผู้ผลิตจะสื่อสารกับผู้บริโภคตลอดจนการสร้างแรงจูงใจในการเลือกซื้อของผู้บริโภคต่อตัวผลิตภัณฑ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของโครงการวิจัย

๑. ได้ผลงานผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากทุนทางวัฒนธรรมพื้นที่เมืองนครชุม จ.กำแพงเพชร จำนวน ๕ ผลงาน
๒. ได้ผลการประเมินผลความพึงพอใจของต้นแบบผลิตภัณฑ์ผลิตภัณฑ์จากทุนทางวัฒนธรรมพื้นที่เมืองนครชุม จ.กำแพงเพชร
๓. ได้ผลการศึกษาและถ่ายทอดความรู้ด้านการวิจัยและพัฒนาไปบูรณาการกับการเรียนการสอนให้แก่ นักศึกษาในสาขาวิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เกิดประโยชน์แก่นักศึกษาและผู้สนใจ
๔. ได้ผลการศึกษาและถ่ายทอดความรู้ด้านการวิจัยและพัฒนาไปบูรณาการกับการบริการวิชาการแก่สังคม
๕. ได้ผลงานวิชาการเผยแพร่ในที่ประชุมนำเสนอผลงาน/วารสารวิชาการ